

گفت و گو

شما وسعت کمی هیأت‌های کودک را اگر نگاه کنید و حضور فعال این بچه‌ها و محصولات که برای این مخاطب در همین سال اخیر تولید شد و بخواهید با سال‌های قبل مقایسه کنید، کاملاً این تفاوت مشهود است

حالا بعد از دهه اول محرم فرصت مناسبی برای حرف زدن با محمدرضا زائری درباره قالب‌های نوین عزاداری است

تحلیل دوگانه مهلا_معلی و فرم‌های جدید عزاداری

مرجعیت و نقش علما و ولایت فقیه است و دیگری هیأت‌های مذهبی و عزاداری امام حسین(ع) و دشمن روی این دو موضوع کار می‌کند. دنبال این هستند که به عنوان یک راهکار، نسخه‌های بدلی از ولایت فقیه و عزاداری خاندان عصمت درست کنند.

فرض کنید که یک مسیر انحرافی درست کنند یا در هیأت‌های عزاداری، هیأت‌هایی به شکل تفریبتی، حرکت‌های خاصی را انجام بدهند یا متأثر از خرافات و عقاید انحرافی رفتارهای غلط داشته باشند یا مردم را نسبت به مرجعیت ولایت و واقعه عاشورا دچار تردید می‌کنند. این را در شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی به انواع و اقسام مختلف دیده‌ایم.

راه سوم هم این است که با تمسخر و توهین سعی کنند جایگاه را چه در مورد علما و مرجعیت و ولایت فقیه و چه در مورد هیأت‌های عزاداری می‌بینید که دقیقاً همین اتفاق می‌افتد و سعی می‌کنند با توهین و تمسخر، این مفاهیم دینی را تخریب کنند تا شکاف نسلی ایجاد شود و نسل جدید دیگر ارتباطی با مفاهیم و مقوله‌های دینی و مذهبی نداشته باشد.

توجه به سلیقه‌های مختلف در دینداری

باتوجه به اینکه به مسأله دینداری جامعه اشاره کردید، بفرمایید که ارزیابی شما از میزان دینداری جامعه در عصر حاضر چقدر است؟

پاسخ به این سؤال شاید آسان نباشد به دلیل اینکه ما وقتی که از محاسبه‌های کمی صحبت می‌کنیم باید شاخص‌های دقیقی برای ارزیابی داشته باشیم و براساس آنها حرف بزنیم.

به نظرم هر دو جهت را باید در کنار هم دید؛ از یک طرف باورهای دینی و اعتقادی و ارزشی در عمق وجود مردم ما نهادینه است و از آن طرف هم نسل جدید دچار تغییرات و تفاوت‌هایی شده، زبانش تغییر

بارزترین‌شان مسیحیان لبنانی هستند؛ آن عنصر مقاومت و ایستادگی در مقابل ظلم و آن روح حادثه عاشورا که تسلیم نشدن در مقابل قدرت طاغوت هست، در آثارشان دیده می‌شود.

مثلاً سلیمان کتانی، یکی از مسیحیان لبنانی می‌گوید «قیام حسینی جز انقلابی معنوی برای درهم کوبیدن ظلم و جهالت نبوده» یا بولس سلامه که می‌گوید «آنچنان گریستم که بالشم از اشک خیس شد و در قلمم پژواک ناله‌ها مویه کرد، حسین من مسیحی را به گریه انداخت و قطرات اشک از افق چشمانم تابید و درخشید» یا ادمون رزق که می‌گوید «در زندگی بشر روزهای اندکی هستند که تمام تاریخ را یک جا مجسم می‌کنند و عاشورا یکی از آن روزهاست.»

امثال این نمونه‌های متعدد است. مسیحیان لبنانی در این فضا است که فرهنگ مقاومت در مقابل رژیم صهیونیستی را در لبنان شکل می‌دهند چراکه با نهضت اباعبدالله(ع) آشنایی دارند. همین اتفاق اکنون در همه جای دنیا در حال رخ دادن است؛ از ونگوور کانادا تا توکیو ژاپن، از قطب شمال تا جنوب آفریقا همه جا این خیمه عزای امام حسین(ع) را می‌بینید.

رخ دادن چنین اتفاقاتی طبیعی است، چون ما عقیده داریم در زمان ظهور امام زمان(عج)، ایشان خود را به عنوان فرزند امام حسین(ع) معرفی می‌کنند؛ یعنی همه مردم دنیا باید در آن روز شناخت عمومی از حادثه کربلا و مظلومیت امام حسین(ع) داشته باشند.

احساس خطر لشکر شیطان از نام امام حسین(ع)

در سال‌های اخیر به طور خاص مخصوصاً بعد از وقوع انقلاب اسلامی، دشمن ما دریافته که دو عامل جدی در شکل‌گیری فرهنگ مقاومت در مقابل استکبار جهانی برجسته و قابل توجه است؛ یکی

از میان مراسم عزاداری که امسال دیدید، نمونه‌هایی بودند که به لحاظ کمی و کیفی نسبت به سال‌های گذشته بهتر باشند؟

یکی از موضوعاتی که دشمن روی آن زیاد تبلیغ می‌کرد، این بود که جوانان و نوجوانان دهه هشتادی و دهه نودی دیگر با این گفتمان ارزشی، دینی و مذهبی فاصله گرفته‌اند و نهایتاً اگر هم کسی تعلق به این گفتمان دارد، همان نسل دهه ۵۰ و ۶۰ هستند و این بچه‌های کودک و نوجوان فعلی با این گفتمان ارتباط و تعلق عاطفی ندارند؛ در حالی که شما وسعت کمی هیأت‌های کودک را اگر نگاه کنید و حضور فعال این بچه‌ها و محصولات که برای این مخاطب در همین سال اخیر تولید شد و بخواهید با سال‌های قبل مقایسه کنید، کاملاً این تفاوت مشهود است.

از نظر شما چرا اینقدر اصرار بر تخریب دین وجود دارد؟ چطور است که سریع از هر موضوعی استفاده می‌کنند که چنگی به دینداری مردم بیندازند؟

هرچه به سمت پایان جهان و آخرالزمان پیش می‌رویم، طبیعتاً گسترش پیام الهی بیشتر است. بنابراین در موضوع محرم و عاشورا می‌بینید که هر چه جلوتر رفتیم، میزان آشنایی انسان‌ها در کشورهای مختلف با این موضوع بیشتر بوده و دقیقاً یک توجه عمومی در جهان به مظلومیت سیدالشهدا(ع) دیده می‌شود؛ از نلسون ماندلا و مهاتما گاندی بگیرید تا صاحبان آثار کلاسیک مشهور مثل جان‌تان سوییفت، خالق رمان گالیور یا بسیاری از نویسندگان و اندیشمندان غربی که در آثارشان به مظلومیت امام حسین(ع) اشاره می‌کنند.

فرهنگ مبارزه با ظلم در اشعار مسیحیان لبنانی

در میان چهره‌های زمان معاصر که شاید

ارزیابی شما از مراسم که در دهه اول امسال برگزار شد، چیست؟ چه از لحاظ کمی و چه از لحاظ کیفی. از این جهت که محرم امسال با موضوعاتی درگیر بودیم که برخی در مخالفت با جمهوری اسلامی، به مخالفت با عزاداری برخاستند.

محرم امسال به لطف خداوند و عنایت امام زمان(عج) در مجموع مراسم پرشور و بااِهتیی بود و به شکل گسترده برگزار شد. بعضی جاها ممکن است به طور طبیعی شاهد نقص‌ها، کمبودها و کاهش‌هایی باشیم ولی در دو حوزه به نظر من گسترش کمی و کیفی عزاداری‌ها کاملاً مشهود بود؛ یکی در حوزه بین‌المللی و بروز جهانی حادثه که مخصوصاً بعد از اهانتی که به قرآن کریم و در سوئد و... صورت گرفته بود، به نظرم این خیلی اهمیت دارد که اگر فرصت شد، راجع به این یک نکته دارم که عرض خواهم کرد.

رویش‌های عاشورایی

بخش دوم هم که به نظر من گسترش کمی و کیفی ایراز ارادت و مودت و وفاداری به عزای سیدالشهدا(ع) کاملاً مشهود بود، در نسل جوانی است که داخل کشور به شکل منسجم در محافل خاص حضورشان دیده می‌شد.

بعضی از جلسات خاص در تهران و بعضی از کلانشهرها طیفی از جوان‌ها را که رهبر انقلاب از آنها به عنوان رویش یاد می‌کنند، کاملاً به شکل منسجم گرد هم جمع کرده بود.

این رویش‌ها جدا از آن فضای سنتی بود که همیشه در طول سال‌ها در مراسم عزاداری اباعبدالله(ع) وجود داشته است. اتفاقاً فکر می‌کنم که بعضی ناسزاهایی که گفته می‌شد یا تحریک‌هایی که برای کاهش حضور مردم صورت می‌گرفت، اثر معکوس دارد و در عمل تجربه نشان داده که باعث شوق بیشتر و علاقه بیشتر مخاطب به مجالس عزاداری و سوگواری سیدالشهدا(ع) می‌شود.

از روزی که پیکر بی‌سر سیدالشهدا(ع) و فرزندان و برادر و اصحابش روی خاک تفتیده کربلا غلتید، ۱۳۸۴ سال می‌گذرد و خون شهدای کربلا در همه این سال‌ها در زندگی بشر جاری و اثرگذار بوده است. اما اینکه ما به عنوان پیروان و شیعیان خاندان پیامبر(ص)، از اثر این خون مقدس چگونه برای ساختن جامعه‌ای دینی و زمینه‌سازی برای ظهور استفاده کنیم، مسأله‌ای است که نیاز به بررسی و تحلیل دارد. هیأت‌های مذهبی که وظیفه زنده نگه داشتن یاد کربلا را به عهده دارند، نقش مهمی در نگرش جامعه به این واقعه به دوش می‌کشند که اگر به این نقش کم توجهی شود، اثر واقعه عاشورا در جامعه کم‌رنگ و حتی در مواردی معکوس می‌شود. این موارد که از دغدغه‌های مهم جامعه شیعی محسوب می‌شود، ضرورت بررسی و مطالعه درباره شیوه‌های عزاداری، توجه به خطوط قرمز و سلیقه‌های مختلف را نشان می‌دهد.

حجت‌الاسلام محمدرضا زائری، دکترای علوم ادیان از دانشگاه قدیس یوسف بیروت دارد، در مقاطع مختلف مسئولیت انتشار نشریات مختلف را به عهده داشته است. او با تأسیس انتشارات خیمه، نشریه خیمه را به صورت ماهانه راه‌اندازی کرد و اکنون به صورت تخصصی درباره سیدالشهدا(ع) منتشر می‌شود. با او درباره ظرفیت‌های رسانه‌ای جامعه برای پرداختن به قیام امام حسین(ع) و ترویج فرهنگ عاشورا، به عنوان زمینه‌ساز ظهور گفت‌وگو کرده‌ایم: